

Pracovník pro úpravu a přepravu lidských pozůstatků (kód: 69-012-H)

Autorizující orgán: Ministerstvo pro místní rozvoj
Skupina oborů: Osobní a provozní služby (kód: 69)
Týká se povolání: Pracovník pro úpravu a přepravu lidských pozůstatků
Kvalifikační úroveň NSK - EQF: 3

Odborná způsobilost

Název	Úroveň
Převážení lidských pozůstatků a ostatků	3
Obstarání úkonů při smutečních obřadech	3
Přechodné ukládání lidských pozůstatků do doby pohřbení	3
Úpravy lidských pozůstatků pro uložení do konečné rakve při přípravě smutečních obřadů nebo ve spolupráci s pozůstalými	3
Úklid, čištění a dezinfekce pohřebních vozidel, transportních rakví, chladicích zařízení a márnic	3

Platnost standardu

Standard je platný od: 07.10.2020

Kritéria a způsoby hodnocení

Převážení lidských pozůstatků a ostatků

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Definovat pietní zacházení s lidskými pozůstatky a lidskými ostatky, včetně rozlišení těchto pojmů	Ústní ověření
b) Vyjmenovat doklady potřebné k převzetí lidských pozůstatků a lidských ostatků k převozu a uvést proč a jakým způsobem jsou stanoveny pokyny prohlížečického lékaře nebo orgánu ochrany veřejného zdraví, příp. Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, pro zacházení s nimi	Ústní ověření
c) Uvést, kdo a za jakých podmínek nařizuje a hradí převoz lidských pozůstatků k soudní, vědecké nebo zdravotní pitvě	Ústní ověření
d) Určit podmínky, za kterých smí být proveden převoz v transportním vaku	Ústní ověření
e) Předvést přípravu, označení a vybavení transportní a konečné rakve, včetně sepsání záznamu příjmu objednávky k převozu z místa úmrtí podle zadání	Praktické předvedení
f) Vyhotovit záznam do jízdního výkazu s uvedením času a trasy převozu (počátek a konec), počet ujetých kilometrů, případně jiné údaje (oblékání, čekání a jiné) o skutečnostech, které významně ovlivňují provedení služby podle zadání	Praktické předvedení
g) Předvést přípravu lidských pozůstatků k uložení do transportní rakve a jejich označení jménem, aby bylo možné kdykoli ověřit jejich identifikaci (např. zajistit páskou z PVC na kotník nebo zápěstí)	Praktické předvedení
h) Předvést manipulaci s lidskými pozůstatky při ukládání na nosítka, do transportního vaku a do transportní rakve (řidič a závozník)	Praktické předvedení
i) Předvést ukládání rakve s lidskými pozůstatky a vaku s lidskými pozůstatky do pohřebního vozidla (řidič a závozník)	Praktické předvedení
j) Popsat zákonem stanovené vybavení pohřebního vozidla pro provoz na pozemích komunikacích	Ústní ověření
k) Vysvětlit hlavní kritické body (hygienické, bezpečnostní i pietní) při manipulaci s lidskými pozůstatky nalezenými mimo zdravotnické zařízení, v obydlích, na veřejných prostranstvích, při dopravní nehodě nebo ve volné přírodě	Ústní ověření
l) Popsat postup přípravy převozu lidských pozůstatků za hranice ČR a vybavení transportní rakve podle Mezinárodního Ujednání Berlín, Štrasburk)	Ústní ověření
m) Vyjmenovat doklady nutné k zajištění mezinárodního převozu lidských pozůstatků nebo ostatků	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Obstarání úkonů při smutečních obřadech

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vybrat vhodný společenský oděv a obuv, zvážit použití pokrývky hlavy	Praktické předvedení
b) Popsat nezbytné úkony a činnosti při přípravě a v průběhu smutečního rozloučení v kostele nebo v obřadní síni, při pohřbu do země nebo hrobky	Ústní ověření
c) Určit podmínky pro vystavení těla zemřelého v otevřené rakvi a popsat činnosti při přípravě a v jeho průběhu	Ústní ověření
d) Umístit v obřadní síni rakev na katafalk a rozmístit donesené květinové dary (věnce, kytice se stuhami, podle kterých je možné určit dárce) s rozlišením umístění darů nejbližších pozůstalých	Praktické předvedení
e) Stanovit, kdy zpravidla končí smuteční obřad v občanské obřadní síni, v kostele nebo na veřejném pohřebišti	Ústní ověření
f) Provést po ukončení obřadu spuštění rakve, demontáž použitého bednění, zásyp hrobu, uložení květinových darů na jeho rov a následný úklid, včetně případného umytí sousedního hrobového zařízení	Praktické předvedení
g) Popsat postup při pohřbení zpopelněním a způsob převzetí zpopelněných ostatků a jejich předání vypraviteli pohřbu	Ústní ověření
h) Předvést smísení zpopelněných lidských ostatků se zemí do anonymního společného hrobu	Praktické předvedení

Je třeba splnit všechna kritéria.

Přechodné ukládání lidských pozůstatků do doby pohřbení

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Vyjmenovat zákonem stanovené podmínky prostor k přechodnému ukládání lidských pozůstatků	Ústní ověření
b) Popsat obvyklá vybavení prostor pro ukládání lidských pozůstatků	Ústní ověření
c) Vyjmenovat údaje vedené v evidenci o lidských pozůstatcích přijatých k přechodnému uložení	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Úpravy lidských pozůstatků pro uložení do konečné rakve při přípravě smutečních obřadů nebo ve spolupráci s pozůstalými

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat způsoby úpravy lidských pozůstatků před jejich uložení do konečné rakve	Ústní ověření
b) Vyjmenovat možnosti ošetření lidských pozůstatků zpomalujících posmrtné změny a rozlišit pojmy konzervace a balzamace	Ústní ověření
c) Omýt, oholit, učesat a kosmeticky upravit lidské pozůstatky určené pro výstav v otevřené rakvi, včetně uzavření tělních otvorů	Praktické předvedení
d) Předvést oblékání upravených lidských pozůstatků do rubáše nebo šatů podle zadání	Praktické předvedení
e) Popsat podmínky, za nichž je možné uložení zesnulého do konečné rakve již v místě úmrtí (zpravidla v obytném prostoru) s účastí pozůstalých při oblékání a ukládání lidských pozůstatků do rakve	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Úklid, čištění a dezinfekce pohřebních vozidel, transportních rakví, chladicích zařízení a márníc

Kritéria hodnocení	Způsoby ověření
a) Popsat účelové rozdělení přípravků pro dezinfekci pohřebního vozidla, transportní rakve, márníc a chladicího zařízení	Ústní ověření
b) Provést dezinfekci vybraného objektu za použití osobních ochranných prostředků a s maximálním ohledem na životní prostředí	Praktické předvedení
c) Zacházet s nástroji a pomůckami podle zásad bezpečnosti a ochrany zdraví při práci	Praktické předvedení
d) Vysvětlit na příkladech kritická místa a body pro zranění nebo zavlečení nákaz do organismu	Ústní ověření
e) Vysvětlit způsob dezinfekce pracovního oděvu a pomůcek, popř. způsob jejich detoxikace nebo likvidace (bylo-li při převozu podezření, že se jednalo o lidské pozůstatky osoby, která byla v době úmrtí nakažena infekčním onemocněním vyvolaným vysoce rizikovými biologickými agens a jejich toxiny). Vysvětlit důvody pro oddělení šatny s použitými pracovními oděvy a separátního sociálního zařízení	Ústní ověření
f) Popsat výběr vhodného místa pro ukládání zbytků rakví, polštářů, oděvů, kytic, stuh apod.; Uvést, které vlastnosti činí tento odpad z pohřebnictví nebezpečným (infekčnost) a popsat postup nakládání s ním v souladu se zákonem o odpadech	Ústní ověření
g) Popsat postupy při ekologické likvidaci obalů a zbytků čisticích a úklidových prostředků	Ústní ověření
h) Vysvětlit, proč lidské pozůstatky a ostatky, včetně pevných implantátů, nejsou věcí v občanskoprávním smyslu, kterou lze vlastnit, dědit nebo s ní obchodovat	Ústní ověření

Je třeba splnit všechna kritéria.

Organizační a metodické pokyny

Pokyny k realizaci zkoušky

Autorizovaná osoba informuje, které doklady musí uchazeč předložit, aby zkouška proběhla v souladu s platnými právními předpisy.

Před zahájením vlastního ověřování musí být uchazeč seznámen s pracovištěm a s požadavky bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (BOZP) a požární ochrany (PO), o čemž bude autorizovanou osobou vyhotoven a uchazečem podepsán písemný záznam.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, je oprávněna předčasně ukončit zkoušku, pokud vyhodnotí, že v důsledku činnosti uchazeče bezprostředně došlo k ohrožení nebo bezprostředně hrozí nebezpečí ohrožení zdraví, života a majetku či životního prostředí. Zdůvodnění předčasného ukončení zkoušky uvede AOs do Záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Uchazeč může ukončit zkoušku kdykoliv v jejím průběhu, a to na vlastní žádost.

Zdravotní způsobilost pro vykonání zkoušky není vyžadována.

Autorizovaná osoba musí během zkoušky zaručit dodržování zásad hygieny a pietní ochrany osobnosti zemřelého a osobně zajistit, aby s mrtvým lidským tělem bylo nakládáno uctivě a důstojně. Pořizování audiovizuálních záznamů z průběhu zkoušky je zakázáno.

Uchazeč musí být oblečen do vhodného pracovního oděvu a obuvi a mít ochranné pomůcky a vhodné nástroje, jinak se zkouška nesmí zahájit. Práci nesmí vykonávat uchazeč, který má otevřené poranění, zejména na ruku. Pokud dojde k poranění během manipulace s lidskými pozůstatky, musí se nechat neprodleně ošetřit a zkouška se přerušit.

Autorizovaná osoba klade důraz na hygienické a etické aspekty manipulace s lidskými pozůstatky při zkoušce.

Po celou dobu hodnocení je sledováno:

- dodržování hygienických předpisů
- dodržování předpisů bezpečnosti práce
- dodržování časového harmonogramu
- zda uchazeč po celou dobu práce dodržoval zásady piety, důstojnosti a slušnosti při práci s lidskými pozůstatky (potlačil profesionální otrlost).

Praktické předvedení manipulace s lidskými pozůstatky musí být provedeno vždy ve dvojici, buďto s figurantem, nebo s dalším uchazečem o profesní kvalifikaci. Na rakev a víko rakve je zakázáno odkládat jakékoliv pomůcky a pracovní předměty. Při práci nejíst a nekouřit.

Uchazeč je povinen pro splnění odborné kompetence **Obstarávání úkonů při smutečních obřadech**, kritérium a) si sebou ke zkoušce přinést vlastní společenský oděv a obuv.

U odborných kompetencí **Provedení převozu lidských pozůstatků a ostatků**, kritérium e) a f) a **Úpravy lidských pozůstatků pro uložení do konečné rakve při přípravě smutečních obřadů nebo ve spolupráci s pozůstalými**, kritérium d) autorizovaná osoba připraví jedno zadání, podle kterého uchazeč splní daná kritéria.

U odborné kompetence **Úklid, čištění a dezinfekce pohřebních vozidel, transportních rakví, chladicích zařízení a márníc**, kritérium b) autorizovaná osoba vybere objekt pro splnění daného kritéria.

Výsledné hodnocení

Zkoušející hodnotí uchazeče zvlášť pro každou kompetenci a výsledek zapisuje do záznamu o průběhu a výsledku zkoušky. Výsledné hodnocení pro danou kompetenci musí znít „splnil“ nebo „nesplnil“ v závislosti na stanovení závaznosti, resp. nezávaznosti jednotlivých kritérií u každé kompetence. Výsledné hodnocení zkoušky zní buď „vyhověl“, pokud uchazeč splnil pro všechny kompetence, nebo „nevyhověl“, pokud uchazeč některou kompetenci nesplnil. Při hodnocení „nevyhověl“ uvádí zkoušející vždy zdůvodnění, které uchazeč svým podpisem bere na vědomí.

Počet zkoušejících

Zkouška probíhá před jednou autorizovanou osobou; zkoušejícím je jedna autorizovaná fyzická osoba s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci anebo jeden autorizovaný zástupce autorizované podnikající fyzické nebo právnické osoby s autorizací pro příslušnou profesní kvalifikaci.

Požadavky na odbornou způsobilost autorizované osoby, resp. autorizovaného zástupce autorizované osoby

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí splňovat alespoň jednu z následujících variant požadavků:

- a) Střední vzdělání s maturitní zkouškou a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti provozování pohřební služby nebo ve funkci sanitáře ve zdravotnictví.
- b) Profesionální kvalifikace 69-012-H Pracovník pro úpravu a přepravu lidských pozůstatků a alespoň 5 let odborné praxe v oblasti provozování pohřební služby nebo ve funkci sanitáře ve zdravotnictví.

Další požadavky:

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby, která nemá odbornou kvalifikaci pedagogického pracovníka podle zákona č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, nebo nemá odbornou kvalifikaci podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, nebo praxi v oblasti vzdělávání dospělých (včetně praxe z oblasti zkoušení), nebo nemá osvědčení o profesní kvalifikaci 75-001-T Lektor dalšího vzdělávání, může být absolventem přípravy zaměřené zejména na praktickou aplikaci části první hlavy III a IV zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) ve znění pozdějších předpisů, a přípravy zaměřené na vzdělávání a hodnocení dospělých s důrazem na psychologické aspekty zkoušení dospělých v rozsahu minimálně 12 hodin.

Žadatel o udělení autorizace prokazuje splnění požadavků na odbornou způsobilost autorizujícímu orgánu, a to předložením dokladu nebo dokladů o získání odborné způsobilosti v souladu s hodnotícím standardem této profesní kvalifikace, nebo takovým postupem, který je v souladu s požadavky uvedenými v hodnotícím standardu této profesní kvalifikace autorizujícím orgánem stanoven.

Žádost o udělení autorizace naleznete na stránkách autorizujícího orgánu: Ministerstvo pro místní rozvoj, www.mmr.cz.

Nezbytné materiální a technické předpoklady pro provedení zkoušky

Autorizovaná osoba zajistí:

- místo k provedení praktické části zkoušky (místnost v provozovně pohřební služby pro úpravu lidských pozůstatků, márnice, chladič zařízení, obřadní síň, místo hrobu a anonymní společný hrob, pohřební vozidlo). Toto místo musí odpovídat požadavkům BOZP a PO. Autorizovaná osoba zajistí v blízkosti práce možnost očisty alespoň studenou vodou a dezinfekčními ubrousky a v místě stálého pracoviště i teplou vodu včetně dezinfekčních prostředků. Není-li denní osvětlení dostatečné, musí mít venkovní pracoviště po dobu, kdy se na něm zkouší, zajištěno umělé osvětlení odpovídající intenzity
- reálné dosud neupravené lidské pozůstatky, zpopelněné lidské pozůstatky se souhlasem vypravitele pohřbu (v souladu se zákonem o pohřebnictví a občanským zákoníkem § 82 odst. 2)
- figuranta v případě, že ke zkoušce jde jeden uchazeč (v případě, že u zkoušky je více uchazečů, může jiný uchazeč nahradit figuranta)
- příslušné pracovní zařízení, nářadí a pomůcky (nosítka, označovací pásky z PVC, zařízení na spuštění rakev, lopaty, bednění, atd.)
- mycí a kosmetické nástroje a přípravky
- šaty nebo rubáš pro zesnulého
- transportní a konečnou rakev, transportní vak
- sadu čisticích a dezinfekčních prostředků
- administrativní formuláře pro záznamy příjmu objednávek k přepravě, jízdního výkazu, atd.

Autorizovaná osoba, resp. autorizovaný zástupce autorizované osoby musí zajistit, aby pracoviště byla uspořádána a vybavena tak, aby pracovní podmínky pro realizaci zkoušky z hlediska BOZP odpovídaly bezpečnostním požadavkům a hygienickým limitům na pracovní prostředí a pracoviště.

K žádosti o udělení autorizace žadatel přiloží seznam materiálně-technického vybavení dokládající soulad s požadavky uvedenými v hodnoticím standardu pro účely zkoušky. Zajištění vhodných prostor pro provádění zkoušky prokazuje žadatel odpovídajícím dokladem (např. výpis z katastru nemovitostí, nájemní smlouva, dohoda) umožňujícím jejich užívání po dobu platnosti autorizace.

Doba přípravy na zkoušku

Uchazeč má nárok na celkovou dobu přípravy na zkoušku v trvání 30 minut. Do doby přípravy na zkoušku se nezapočítává doba na seznámení uchazeče s pracovištěm a s požadavky BOZP a PO.

Doba pro vykonání zkoušky

Celková doba trvání vlastní zkoušky jednoho uchazeče (bez času na přestávky a na přípravu) je 6 až 8 hodin (hodinou se rozumí 60 minut). Zkouška může být rozložena do více dnů.

Autoři standardu

Autoři hodnoticího standardu

Hodnoticí standard profesní kvalifikace připravila SR pro ostatní služby, ustavená a licencovaná pro tuto činnost HK ČR a SP ČR.

Na tvorbě se dále podílely subjekty zastoupené v pracovní skupině:

Pegas CZ s. r. o., Praha

Ministerstvo pro místní rozvoj, Praha

Tobit, z. s., Jihlava